

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 8 października 2010 r.

**Pan
Grzegorz Marek Godlewski
Nadleśniczy Nadleśnictwa Rudka**

LBI-4101-08-04/2010
P/10/125

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku przeprowadziła w Nadleśnictwie Rudka kontrolę realizacji zadań dotyczących gospodarki leśnej w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa w latach 2007-2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym 26 sierpnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Nadleśniczemu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację w Nadleśnictwie Rudka (przez Pana Nadleśniczego) zadań dotyczących gospodarki leśnej w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, określonych w porozumieniu zawartym ze Starostą Wysokomazowieckim². Podstawą pozytywnej oceny było prowadzenie na bieżąco przeglądów drzewostanów, rzetelne dokumentowanie oględzin stanu lasów i nakazywanie właścicielom lasów niepaństwowych wykonanie obowiązków w zakresie zwalczania organizmów szkodliwych, ochrony gleb oraz trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.,

² W porozumieniu z 29 grudnia 2005 r. Starosta Wysokomazowiecki zobowiązał Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudka między innymi do: 1) lustracji stanu lasu, 2) oceny wykonywania przez właścicieli lasów niepaństwowych obowiązków wynikających z ustawy o lasach oraz zadań określonych w dokumentacji urządzeniowej, w tym nakazywania właścicielom w drodze decyzji wykonania obowiązków ustawowych i zadań dotyczących gospodarki leśnej, 3) wydawania właścicielom decyzji, na podstawie inwentaryzacji stanu lasu, określających zadania z zakresu gospodarki leśnej, 4) składania okresowych sprawozdań z realizacji postanowień porozumienia.

- niewydaniu 703 właścicielom łącznie 411,28 ha lasów rozdrobnionych (o powierzchni do 10 ha), decyzji administracyjnych określających zadania w zakresie prac hodowlanych i ochronnych w lasach,
 - zobowiązaniu czterech właścicieli do wykonania zabiegów pielęgnacyjnych na 1,95 ha lasu³, bez wydania wcześniej, wbrew postanowieniom art. 24 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁴ (zwanej dalej „ustawą o lasach”), decyzji określającej zadania z tego zakresu⁵,
 - wydaniu dwóch decyzji administracyjnych, dotyczących ponownego wprowadzenia roślinności leśnej oraz wykonania zabiegów pielęgnacyjnych, z przekroczeniem miesięcznego terminu określonego w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶ (zwanej dalej „Kpa”) i nie poinformowaniu stron, wbrew postanowieniom art. 36 Kpa, o przyczynach zwłoki oraz nie wskazaniu nowego terminu załatwienia sprawy.
1. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli organizacja wewnętrzna Nadleśnictwa zapewniała realizację zadań dotyczących gospodarki leśnej, określonych w porozumieniu zawartym ze Starostą Wysokomazowieckim:
 - leśniczych i podleśniczych sześciu leśnictw Nadleśnictwa Rudka zakresami obowiązków zobowiązano do oględzin lasu i oceny wykonywania przez właścicieli lasów niepaństwowych obowiązków wynikających z ustawy o lasach i zadań określonych w dokumentacji urzędniowej,
 - każdemu leśniczemu i podleśniczemu wyznaczono do nadzoru dany obszar lasów niepaństwowych położonych na obszarze Nadleśnictwa,
 - pracownicy Nadleśnictwa realizujący zadania zawarte w porozumieniu ze Starostą Wysokomazowieckim, legitymowali się wymaganym wykształceniem oraz doświadczeniem zawodowym.
 2. Powierzony przez Starostę Wysokomazowieckiego nadzór nad lasami niepaństwowymi Nadleśnictwo realizowało prawidłowo:
 - na całej powierzchni 18.877,4 ha lasów niepaństwowych pod kątem oceny stanu zdrowotnego drzewostanów oraz wywiązywania się właścicieli lasów z obowiązków

³ Powierzchnia nieruchomości leśnych wynosiła od 0,17 ha do 0,83 ha.

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 ze zm.

⁵ Na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy o lasach.

⁶ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

określonych w ustawie o lasach (art. 9 ust.1 i art. 13 ust.1)⁷, dotyczących głównie zapobiegania pożarom leśnym, zapobiegania, wykrywania i zwalczania organizmów szkodliwych, ochrony gleb i wód leśnych oraz trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania,

- na 23,4 % powierzchni lasów niepaństwowych (4.412,6 ha), również w zakresie realizacji przez ich właścicieli zadań hodowlanych i ochronnych ustalonych na okres 10 lat w dokumentacji urządzeniowej. W ocenie Pana Nadleśniczego brak aktualnej dokumentacji urządzeniowej dla 76,6% (14.464,8 ha) powierzchni lasów, uniemożliwia prawidłowe i kompleksowe planowanie prac hodowlanych i ochronnych oraz ustalenie wielkości możliwego do pozyskania drewna.

W ramach nadzoru, w latach 2007-2010 (I półrocze) wykonano 1.470 lustracji na całej powierzchni lasów niepaństwowych (395 w 2007 roku 454 w 2008 roku 445 w 2009 roku i 176 w I połowie 2010 roku), na podstawie których:

- wydano 431 decyzji nakazujących właścicielom 323,43 ha (1,7%) lasów ponowne wprowadzenie roślinności leśnej na powierzchni 85,7 ha, dokonanie poprawek w uprawie na powierzchni 3,9 ha, przeprowadzenie pielęgnacji 85,6 ha gleby, przeprowadzenie czyszczeń wczesnych na powierzchni 55,8 ha lasów, czyszczeń późnych na powierzchni 38,2 ha oraz usunięcie 1.314 m³ wywrotów i złomów po huraganach, a także drzew opanowanych przez szkodliwe owady i grzyby. Właściciele wykonali zadania na 178,3 ha lasu określone w 281 decyzjach i nie upłynął termin wykonania 82 decyzji dotyczących 71,24 ha lasu. Natomiast:
 - 46 decyzji na 49,09 ha lasu nie zostało przez właścicieli lasów wykonanych, o czym niezwłocznie poinformowano Starostwo w Wysokiem Mazowieckiem. Wystąpiono do Starostwa o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, gdyż właściciele nie dopełnili obowiązku ponownego wprowadzenia roślinności leśnej

⁷ Art. 9 ust.1 ustawy o lasach nakłada na właścicieli lasów obowiązek powszechnej ochrony lasów, który polega na kształtowaniu równowagi w ekosystemach leśnych oraz podnoszeniu naturalnej odporności drzewostanów. Obowiązek ten ma być realizowany w trzech kierunkach: zapobiegania pożarom leśnym, zapobiegania, wykrywania i zwalczania organizmów szkodliwych oraz ochrony gleb i wód leśnych. Z kolei, świetle postanowień art. 13 ust. 1 ustawy o lasach właściciele lasów są obowiązani do trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, a w szczególności do: 1) zachowania w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk; 2) ponownego wprowadzenia roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie do 5 lat od usunięcia drzewostanu; 3) pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej; 4) przebudowy drzewostanu, który nie zapewnia osiągnięcia celów gospodarki leśnej, zawartych w planie urządzenia lasu, uproszczonym planie urządzenia lasu lub decyzji, o której mowa w art. 19 ust. 3; 5) racjonalnego użytkowania lasu w sposób trwale zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji przez: pozyskiwanie drewna w granicach nieprzekraczających możliwości produkcyjnych lasu, pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwości ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego.

na powierzchni 48,61 ha (zaniedbania w tym zakresie wystąpiły na obszarze 7,31 z 40,77 ha objętych oględzinami przez NIK) oraz uzupełnienia nowych sadzonek na powierzchni 0,48 ha. W ocenie Nadleśnictwa brak drzewostanu na „tak dużej” powierzchni stwarza zagrożenie dla trwałości lasu,

- 22 postępowania dotyczące 24,80 ha zostały umorzone, ze względu na brak danych o aktualnych właścicielach nieruchomości leśnych, o czym Starostwo zostało poinformowane;
- niezwłocznie poinformowano Starostwo o dewastacyjnych wycięciach przez 17 właścicieli 5,4 ha drzewostanu⁸;
- stwierdzono, że ogólny stan zdrowotny i sanitarny lasów niepaństwowych na terenie powiatu wysokomazowieckiego jest dobry. Oględziny przez NIK (z udziałem specjalisty z dziedziny leśnictwa) 20 nieruchomości o łącznej powierzchni 40,77 ha nie wykazały na tych terenach potencjalnych zagrożeń ze strony czynników abiotycznych, biotycznych i antropogenicznych.

Do 26 sierpnia 2010 r. (zakończenie przez NIK kontroli), Pan Nadleśniczy nie dopełnił obowiązku wydania 703 właścicielom 411,28 ha lasów rozdrobnionych (2,2% lasów niepaństwowych ogółem) decyzji administracyjnych określających - na podstawie lustracji i inwentaryzacji stanu lasu⁹ - zadania hodowlane i ochronne w lasach, co stanowiło naruszenie postanowień art. 19 ust. 3 ustawy o lasach oraz § 2 ust. 1 pkt 2 porozumienia ze Starostą Wysokomazowieckim. Brak tych decyzji utrudnia prawidłowe wykonywanie zadań hodowlanych i ochronnych w lasach.

Składane do Starostwa, dwa razy w roku, sprawozdania o sposobie realizacji porozumienia, zawierały informacje dotyczące zakresu hodowli lasu i pozyskania drewna oraz wykonanych przez właścicieli lasów decyzji dotyczących odnowień i zalesień. Nie podawano w sprawozdaniach liczby i wyników oceny stanu lasu, jak i liczby decyzji wydanych w sprawie ochrony lasu, czego Starostwo nie kwestionowało.

3. W 28 (z 431) analizowanych przez NIK postępowaniach dotyczących zobowiązania właścicieli lasów niepaństwowych do wykonania obowiązków określonych w ustawie o lasach i zadań z zakresu gospodarki leśnej, dochowano należytej staranności w zakresie:
 - przeprowadzenia dowodu z oględzin nieruchomości leśnych i udokumentowania tych czynności w formie protokołu,

⁸ Powierzchnia nieruchomości leśnych, na których dokonano nielegalnego wycięcia drzew wynosiła od 0,05 ha do 1,65 ha.

⁹ W styczniu 2007 r. Nadleśnictwo otrzymało ze Starostwa Powiatowego w Wysokiem Mazowieckiem 33 inwentaryzacje obejmujące powierzchnię 411,28 ha lasów.

- zapewnienia stronom czynnego udziału w każdym stadium postępowania i umożliwienia, przed wydaniem decyzji, wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów (zgodnie z art. 10 § 1 Kpa),
- poprawności i kompletności decyzji administracyjnych, które spełniały wszystkie wymagania określone w art. 107 § 1 Kpa.

W dwóch z 28 spraw decyzje administracyjne wydano z przekroczeniem, od pięciu do siedmiu dni, miesięcznego terminu określonego w art. 35 § 3 Kpa i nie poinformowano stron - wbrew postanowieniom art. 36 Kpa - o przyczynach zwłoki oraz nie wskazano nowego terminu załatwienia sprawy. Czterech właścicieli lasów zobowiązano do wykonania zabiegów pielęgnacyjnych na 1,95 ha lasu, bez wydania wcześniej, wymaganych art. 19 ust. 3 ustawy o lasach, decyzji określające zadania z tego zakresu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) wydanie wszystkim właścicielom lasów niepaństwowych decyzji, o których stanowi art. 19 ust. 3 ustawy o lasach, określających zadania z zakresu gospodarki leśnej dla lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha,
- 2) prowadzenie postępowań administracyjnych z zachowaniem terminów i zasad określonych w art. 35 i 36 Kpa.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Nadleśniczego, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodne z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
w Białymstoku
Barbara Chilińska